

מסורת הש"ס

כסוי הדם פרק ששי חולין

פ.ח.

עין משפט
נר מצוה

ל"א א מ"י פ"י מהלכות
שאר אבות הנימאה
הלכה ד'
ב (מ"י) פ"י מהלכות
טומאה מה הלכה ג'
ג ד ה מ"י פ"י
מהלכות חמישה הלכה
י"א י"ב פ"ג ע"ג מה
טומאה י"ד פ"ג מה פ"ג
פ"ג

ענין רש"י
ארישט' א. נטרת.

שיטה מקובצת
ל"א כמו אפי' אמת היום
בדבורה: ל"א ויחיה בנפיק
דכבורות סבתה הפוכה.
נ"ב ע"י חוס' מנותח דף
י"א ע"ב:

רבינו גרשום

ואלו ואלו אין מטמאין
דטבול יום פוסל ואינו
מטמא בין תרומה ובין
קדש ושאר כל המטמאין בין
קלין כ"י כלומר בין שרץ
ובין מה מטמאין היוצאין
ממנו כמשקין הנוגע
בהן ואלו חלה
כיצד שרץ שנגע במשקין
משקים חלה שהוא אב
הטומאה ומשקים חלה
לטומאה ומשקי הנוגע
במה אע"פ שהמת אבי
אבות הטומאה המשקים
אינו אלא חלה חרץ
מן המשקין שהוא אב
הטומאה כלומר שכבת
זרעו: ושעל אפסיו.
אפי' שחיטה. ובלבנה
ובמנופה שכתשן כלומר
לבינה עשויין מן עפר
מנופה של כלי חרס. איכא
ביניהו צריך ולא צריך
לרישא יפה לכבות כיון
דמיפרכא מעצמה לסיפא
דא' כל שהוצי' צריך
לכתשו אין מטמאין בו והאי
כל כמה דלא מייפסא צריך
לכתשו קריין ביה ואין
מטמאין. ושחיקת חרשין
כלומר כלי חרס וחרסית
עפר לבן ומעורה באבנים
דקין ומורסן רע מסוכין:

ואלו ואלו אין מטמאין. דלא גזיר בהו רבנן טומאה: ואלו ואלו
תחלה. שאפילו שני מטמא משקין להיות תחלה כדמנן (לעיל דף לז.)
כל הפוסל את התרומה דהיינו שני מטמא משקין ועושה אותן תחלה.
חוץ מן הטבול יום: תחלה. ראשון לטמא שני והשני שלישי:

ואלו ואלו אין מטמאין ושאר כל המטמאין
בין קלין בין חמורין משקין היוצאין מהן
כמשקה הנוגע בהן ואלו ואלו תחלה חרץ
מן המשקה שהוא אב הטומאה מאי קלין
ומאי חמורין מאי לאו קלין שרץ זב
וחמורין מה? לא קלין שרץ וחמורין כי מאי
שאנא זב דגורו ביה רבנן ומאי זבא מת
דלא גורו ביה רבנן זב דלא בדילי אינשי
מיניה גורו ביה רבנן? מת בדילי אינשי
מיניה לא גורו ביה רבנן: דם הניתו ושעל
הסכין [וכו']! תנו רבנן וכסוהו מלמד שדם
הניתו ושעל הסכין חייב לכסותו אמר רבי
יהודה אימתי בזמן שאין שם דם אלא הוא
אבל יש שם דם שלא הוא פטור מלכסותו
תניא אידך וכסוהו מלמד שכל דמו חייב
לכסותו אלא אמרו דם הניתו ושעל אנפיים
חייב לכסותו אמר רבן שמעון בן גמליאל
במה דברים אמורים שלא כסה דם הגנש
אבל כסה דם הגנש פטור מלכסותו במאי קא
מיפלגי רבנן סברי דמו כל דמו ר' יהודה
סבר דמו ואפילו מקצת דמו ורשב"ג סבר דמו
המיוחד: מתנני' במה מכסין ובמה אין
מכסין? מכסין בזבל הדק ובחול הדק בסיד
ובחרסית ובלבנה ובגם הגם שכתשן אבל
אין מכסין לא בזבל הגם ולא בחול הגם ולא
בלבנה ובמנופה שלא כתשן ולא יכפה עליו
את הכלל כלל אמר רשב"ג: דרב שמגדל בו
צמחים מכסין בו ושאינו מגדל צמחים אין
מכסין בו: גמ' היכי דמי חול הדק אמר
רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן כל שאין
היוצא צריך לכתשו ואיכא דמתני לה אסיפא
אבל אין מכסין לא בזבל הגם ולא בחול הגם
היכי דמי חול הגם אמר רבה בר בר חנה
אמר ר' יוחנן כל שהיוצא צריך לכתשו מאי
בינייהו איכא בינייהו דצריך ולא צריך
דמיפריך איפרכי: תנו רבנן וכסוהו כול
יכסו באבנים או יכפה עליו את הכלי
תלמוד לומר בעפר ואין לי אלא עפר
מנין לרבות זבל הדק וחול הדק והשחיקת
אבנים ושחיקת חרסית ונעורת פשתן דקה
ונסורת

חן משקה שהוא אב הטומאה.
כגון שלש מעיינות הזב המניין בנס'
נהה בפרק דם הגדה (דף נד:) שהן אב
הטומאה לטמא אדם ולגיס זבוב
ורוקן ומימי רגליו ושכנת זרעו של כל
אדם דלפינן מרוק דכתיב (ויקרא טו)
וי ירוק הזב מה רוק שהוא מתענג
ומתאסף יחד ואחר כך יולא אף כל
שהוא מתענג ויולא ומשקין אחרים
יוולאין ממנו שאינם אב הטומאה לפי
שאינם מתענגים ויוולאין כרוק ואלו
הן דמעת עינו דם מגפתו וחלב
האשה: (ש"ע). כגון מימי רגליו של
שרץ הנמצאים שגלפומים שלו: הכי
גרסינן מאי לאו קלין שרץ זב וחמורין
מס. מת תמור הוא שהוא אבי אבות
הטומאה: לא קלין שרץ זב וחמורין זב.
אבל משקה המת טהורים חוץ מדמו
שהוא מטמא מן המורה דכתיב
(במדבר ו) על נפש מת: מאי טעם זב
דגורו רבנן. מיהא טומאה מתחלה?
במשקין שאינן אב הטומאה ומעיינות
ומאי טעם מת דלא גזיר: זב. לפי
שהוא מי לא בדילי אינשי מיניה ועוד
שאינו ניכר לכל: אמר רבי יהודה
כו'. לקמיה מפרש טעמיה: אנפיים.
ותלי בית השחיטה. ולשון אנפיים כמו
אנפיה המים? גזמיה: אבל כסה
דם הנפש כו'. ושגם מחלוקת הן רבנן
סברי כוליה בעי כסוי ולרבי יהודה
אפילו דם הנפש לא בעי כסוי אלא
מקאתו דקתני דם דם הניתו פטור
מלכסותו ואפילו הוא דם הנפש ובלגד
שיהא שם דם אחר ולרבן שמעון בן
גמליאל דם הנפש כוליה בעי כסוי:
רבנן סברי דמו כל דמו. משמע:
מתנני' חרסית. שחיקת חרסית:
מנופה. שעל פי חרסית: גמ' איכא
בינייהו דלרבי ולא לרבי. ללשנה
קמא דלמר אין לרבי קרי חול
הדק ומותר האי נמי בכלל אין לרבי
הוא ומותר? חול הדק עליו ומותר
וללשנה מתרא דקרי חול הגם ואסור
כל שצריך לכתשו האי נמי בכלל
לרבי לכתשו הוא וחול הגם שמו
ואסור: דמיפריך איפרכי. ניד:
נעורה. ארישט' א' שמעתי מן הפשתן:
נסורת

גליון הש"ס

רש"י היה איכא בינייהו
ובו חול הדק. עין ש"ע
ה"י פ"ג ס"א:

הנהגות הב"ה

(6) תוס' ד"ה ורבי יהודה
וכי לן תחלה. נ"ב עין
בפרק שור שנגח דף מ'
וה' חוק היתום דף ס"ו:
(7) מ"ד א"ל ש"ה ואפי'
מקלף ש"ה דלפני ביה
רבי אלעזר:

לפרש היינו דוקא במשנה אבל דברייתא לא דכלל הספרים גרסינן בסוף חלוין (ערוכין פ"א): כל מקום שאמר רבי יהודה במשנתו אימתי
וכי ואומר ר"ת דהכא הלכה כרבי יהודה דמתניתין כוונתה אחיה דלע"ג דברייתא על כרחך צ"ל לחלוק במתניתין אחת לפרש ומיהו למי
בר חמא (ורב קהלא) משמע בזה דבר (פסחין דף נה.) דלפ' במשנה היו אימתי לחלוק היכא דמוכח והכא מוכח כיון דברייתא בהדיא פליגי
רבנן ולרבי ירמיה ב"ק דף ו': וס' ד"ה (אמר) הו' לחלוק לע"ג. דלא מוכח גבי ספינה דמשני הא רבי יהודה והא רבנן והא רבי
משנה במסכת חלה (פ"ג מ"ג) ו"ס דגרסי דברייתא קמייחא וכסוהו מלמד שדם הניתו ושעל אנפיים חייב לכסותו אמר רבי יהודה כי תניא
אידך וכסוהו מלמד שכל דמו חייב לכסותו מלאן אמרו כו' רשב"ג אמר כו' ולפי גירסא זו יכול להיות דברייתא צ"ל לפרש והא דקאמר
ורבנן סברי דלרבנן דרשב"ג קאי: ורבי יהודה סבר דמו ואפילו טקאת דמו. מינה דנפיק דכבורות (דף ג.) סבתה הפוכה זו דרבנן
סברי צבור אפילו מקלף צבור כתיב כל עד דאיכא כוליה ורבי יהודה סבר צבור כוליה צבור כתיב כל דלפילו כל דהו ואומר ר"ת דהכא
הו כמו האם דמשום קא"ר יהודה דמו מקלף דמו דר"ו? לדמי אחא לאפוקי ממשמעותיה דדם כלאמרין האם
כתב כל דלפילו כל דהו וקשה לפירושו דהא לעיל קאמר רבי יהודה דמו לחלק ועוד לפי מה שפוסק ר"ת הכא כרבי יהודה קשה
הלכתא אהלכתא דלאמרין דכבורות (ס'): לית דחס להא דרבי יהודה דלמר שופית עובד כוכבים חייב בכסוהו (א) לכן נראה שאין
לדמות הדרכות אלא מה שהש"ס מדמה כי היא דבטולה מקלף בתולים דממנה צפרק חלמנה נזנית (במנופה ו'): לפלוגתא דמקלף כקף
כלל כסף דהו ענין אחד דכשנתמעטו בתוליה ונשארו מקלףן כאילו נשארו כולן וכן כקף אשה ככונתה כשנשארה מקלףתה יש לה
מזונות כאלו נשארו כוליה אלא מה (א) מקלףתה שם דלפני רבי אלעזר רבי יוחנן? ופלוגתא דרבי יהודה בן בתירה ורבנן בכל נפשי ומש
ולא חיי משמט? והמשה בקר ולא המשה חלף בקר? אין לדמותה יחד ועוד יש למחך דלא תקשה דרבי יהודה אדרבי יהודה דכבורות דהתם
דוקא משמע ליה צבור כוליה צבור דקרא מקתמא משמע נסתם כהמות דכולה דישאל כהמות ישראל ח"י משום דכתיב כל צבור
בישראל משמע כוליה דישאל כלאמר צפרק מלות חלפה (יבמות דף קב.) בישראל עד שיהא אביו ואמו מישראל:

חרסית. פי בקוטרם צמורה (ב"ק דף טז.) לננה כחשה וא"ל לומר כן דהכא חשיב תריוהו וכאן פי' בקוטרם חרסית שחיקת חרסין
ובג עז קשה דברייתא בגמרא חשיב תריוהו: כל דבר המגדל צמחים כו'. לאו לפלוגי אחא אלא לעשות כלל לדבר ואם
תאמר והא חרסית אין מגדל לחמים כדמשמע צמורה (ס') דלמר סימנא כי חרסית דליכא הגאה מינה ואומר ר"ת דלעולם מגדל וליכא
הגאה מינה דקאמר היינו שאינו מוציאה כרי נפילה ואין רחיה מן המרדש לנדקאמר אס חרסית היא פירושהו חרץ דהא קאמר נמי ואם צונגת
היא פירושהו שמיים וזוגמא לאו בר זרעים היא דקאמרין צלו עוברין (פסחים דף מ"ו): אלא כעין חרסית וענין צונגת קאמר:
שחיקת